

ยูโคมิส

เกียมศักดิ์ คำแปง

1. ความสำคัญ

1.1 บทนำ

ยูโคมิส (*Eucomis sp.*) เป็นไม้ดอกประเภทหัวที่มีศักยภาพในการผลิตเป็นไม้ตัดดอก และทำเป็นไม้กระถาง ด้วยมีอายุการใช้งานนาน มีสีอันสวยงาม ที่สำคัญสามารถปลูกได้ในพื้นที่ระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 300-1,000 เมตร และเป็นพืชที่สามารถบังคับการออกดอกโดยนำหัวพันธุ์เข้าห้องเย็นอุณหภูมิ 2 องศาเซลเซียส นาน 3-4 เดือน

1.2 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

ยูโคมิสเป็นพืชที่ขึ้นได้ดีในอุณหภูมิไม่ต่ำมากนัก ชอบแสงรำไรประมาณ 50 % ชอบดินที่มีอินทรีย์วัตถุสูง โปร่ง ระบายน้ำได้ดี

2. การขยายพันธุ์

2.1 วิธีการขยายพันธุ์

ยูโคมิสสามารถขยายพันธุ์ได้หลายวิธี

1. การเพาะเมล็ด
2. การผ่าหัวพันธุ์
3. การปลูกลีขิงหัวเล็ก
4. การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

2.2 การเพาะเมล็ด

เพาะเมล็ดในวัสดุเพาะ โดยใช้ ทราย : ถ่านแกลบ อัตรา 1 : 2 ส่วน ใช้เวลาประมาณ 1 เดือน เมล็ดก็จะเริ่มงอกหลังจากนั้นอีก 2 เดือน สามารถนำต้นกล้ามาปลูกลงในถุงขนาด 3 x 5 นิ้ว หรือกระถางขนาด 4 นิ้ว โดยใช้วัสดุปลูกที่ประกอบด้วย ขุยมะพร้าว : แกลบดิบ : ปุ๋ยหมัก : ทราย อัตราส่วน 4 : 4 : 1 : 1 ปลูกเลี้ยงดูแลรักษาทั่วไป เพื่อให้ได้หัวพันธุ์มีขนาดใหญ่ โดยมีเส้นผ่าศูนย์กลางของหัวพันธุ์ 5-7 นิ้ว โดยใช้ระยะเวลาตั้งแต่เพาะเมล็ดถึงหัวพันธุ์ที่ให้ออกใช้เวลา 3 ปี

ภาพที่ 1 ต้นกล้าเพาะเมล็ด

2.3 การผ่าหัว

การขยายพันธุ์โดยการผ่าหัวพันธุ์ให้นำหัวพันธุ์ที่ให้ออกแล้ว มาผ่าเป็นชิ้นๆ กว้างประมาณ 1 ซม. นำไปปักชำโดยใช้แกลบดำผสมทราย อัตราส่วน 2 : 1 เป็นวัสดุปักชำ ใช้เวลา 3 เดือน ก็จะสามารณำต้นไปปลูกลงได้ โดยใช้เวลาดั้งแต่ปักชำถึงหัวพันธุ์ที่ให้ออก ประมาณ 2 ปี 6 เดือน

ภาพที่ 2 ต้นกล้าผ่าหัวพันธุ์

2.4 การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

ต้นกล้าที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จะใช้เวลาตั้งแต่เริ่มการปลูกเลี้ยงจนได้หัวที่สามารถให้ดอกได้ ใช้เวลาประมาณ 2 ปี 6 เดือน

ภาพที่ 3 ต้นกล้าเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

2.5 การปลูกจากหัวเล็ก

ลักษณะหัวพันธุ์ของยูโคมิสจะเหมือนกับหัวพันธุ์ว่านสีทิส หัวที่สามารถให้ดอกได้จะเกิดหัวเล็กๆ ตามข้างของหัวใหญ่ ซึ่งสามารถนำมาปลูกเลี้ยงให้ใหญ่ขึ้น และจะสามารถให้ดอกได้ โดยใช้เวลาปลูกเลี้ยง 2 ปี

ภาพที่ 4 หัวพันธุ์ยูโคมิส

2.3 ช่วงระยะเวลาที่ไ้ขยายพันธุ์

สามารถขยายพันธุ์ได้ตลอดทั้งปี

3. การเตรียมแปลงปลูกและวิธีการปลูก

3.1 การเตรียมแปลง (เหมาะสำหรับผลิตหัวพันธุ์)

- ไถพรวนดิน ตาก ปรับสภาพดิน โดยใช้ปูนขาว
- ใส่วัสดุปลูก เช่น ปุ๋ยหมัก, มูลสัตว์ และ แกลบ

3.2 เทคนิควิธีการปลูก

- หลังจากที่ได้หัวพันธุ์ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-7 ซม.ให้นำหัวพันธุ์เข้าห้องเย็นที่อุณหภูมิ 2 องศาเซลเซียส นาน 4 เดือน นำมาปลูก โดยปลูกในถุงหรือกระถาง ใช้วัสดุปลูก คือ ขุยมะพร้าว : แกลบดิบที่สลายตัวแล้ว : ปุ๋ยหมัก : ทรายหยาบ อัตราส่วน 4 : 4 : 1 : 1 ภายใต้อุณหภูมิห้องหลังคาพลาสติกที่มีการพรางแสง 50% ให้ปุ๋ยสูตรเสมอช่วงเจริญเติบโต ช่วงเริ่มให้ดอกให้ปุ๋ยฟอสฟอรัส และ โปแตสเซียมสูงเล็กน้อย

- หลังจากปลูกได้ 80-90 วันสามารถตัดดอกได้

4. การดูแลรักษา

การจัดการด้านความเข้มของแสง ให้ปลูกภายใต้โรงเรือนที่มีซาแลนพรางแสง 50% ไม้ดอกชนิดนี้สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี สำหรับโรคและแมลงที่สำคัญ คือ

1. โรคเน่า เกิดโรคตรงบริเวณโคนกาบใบ อาการเป็นเมือกใส มีกลิ่นเหม็น เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย สารเคมีที่ใช้ป้องกันแคงเกอร์เอ็กซ์ทรา 1 ครั้งต่ออาทิตย์ ถ้าอาการไม่ดีขึ้นราดด้วยเทอร์ราคลอซูเปอร์เอ็กซ์

2. แมลง ที่พบจะเป็นหนอนและหอย จัดการโดยใช้ยาฆ่าแมลงและใช้เหยื่อพิษกำจัดหอย

5. การเก็บเกี่ยว

5.1 ระยะเวลาเก็บเกี่ยว

เมื่อดอกย่อยบาน 50% ขึ้น ใช้มีดคมๆ ชุบแอลกอฮอล์ 75% ตัดก้านดอกชิดโคน ล้างเมือกที่บริเวณรอยตัดดอก แช่น้ำเปล่าทันที ควรเก็บในตอนเช้าหรือเย็น และเก็บรักษาก่อนการขนส่งในที่ที่มีอากาศเย็น

ภาพที่ 5 ระยะเวลาตัดดอก